

YÜKSEKÖĞRETİMDE KALİTEYE ULAŞMADA SİSTEMSEL BİR SORUNA ELEŞTİREL BAKIŞ: YÖK VE ÜAK'IN YAPISINDA PAYDAŞLARIN TEMSİL EDİLMEMESİ

A CRITICAL LOOK AT A SYSTEMIC PROBLEM IN ACHIEVEMENT OF QUALITY IN HIGHER
EDUCATION: NON-REPRESENTATION OF STAKEHOLDERS IN THE STRUCTURE OF CoHE
AND UAK

Kürşat TAŞTAN

Ordu Üniversitesi, Genel Sekreterlik, ORCID: 0000-0002-9476-4305

Nalan Sabır TAŞTAN

Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO, Dış Ticaret Bölümü, ORCID: 0000-0002-5833-4498

ÖZET

Paydaş Katılımı yükseköğretimde kalite yönetimi açısından oldukça önemli konuların başında gelmektedir. Avrupa Yükseköğretim Alanında Kalite Güvencesi Standartları ve Yönergeleri dikkate alınarak hazırlanan YÖKAK Kurumsal Dış Değerlendirme ve Akreditasyon Ölçütleri'nin Liderlik, Yönetim ve Kalite başlıklı ilk bölümünde Paydaş Katılımı 4. Ölçüt olarak karşımıza çıkmaktadır. Ölçüte göre yükseköğretim kurumları iç ve dış paydaşlarının stratejik kararlara ve süreçlere katılımını sağlamak üzere geri bildirimlerini almak, yanıtlamak ve kararlarında kullanmak için gerekli sistemleri oluşturmalı ve yönetmelidir. YÖKAK tarafından yükseköğretim kurumlarına yol gösterici olması ve değerlendirmelere standart getirmesi amacıyla hazırlanan Kurum İç Değerlendirme Raporu (KİDR) Hazırlama Kılavuzu'nda yer alan YÖKAK Dereceli Değerlendirme Anahtarı'na göre Paydaş Katılımı ölçütünün alt ölçütleri olarak iç ve dış paydaş katılımı, öğrenci geri bildirimleri ve mezun ilişkileri yönetimi konularında yükseköğretim kurumları değerlendirilmektedir. Yükseköğretime kalite getirmek ve Avrupa standartlarını yakalayabilmek için yapılan bu girişimler Türk yükseköğretim kurumlarını geliştirmekte ve nitelikli hale getirmektedir. Ancak Türkiye'de yükseköğretime düzenleyen ve denetleyen kurumlar olan YÖK ve ÜAK'ta paydaş katılımı ne yazık ki sınırlı düzeydedir. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununa göre Yükseköğretim Kurulu "rektörlük ve öğretim üyeliğinde başarılı hizmet yapmış profesörlere öncelik vermek suretiyle seçilen yedi, temayüz etmiş üst düzeydeki Devlet görevlileri veya emeklileri arasından seçilen yedi ve Üniversitelerarası Kurulca, Kurul üyesi olmayan profesör öğretim üyelerinden seçilip Cumhurbaşkanı tarafından atanan yedi, olmak üzere toplam yirmi bir kişiden" oluşmaktadır. Yükseköğretim Genel Kurulu da yine aynı kişilerden oluşmaktadır. Bir başka düzenleyici kuruluş olan Üniversitelerarası Kurul ise üniversite rektörleri ile her üniversite senatosunun o üniversiteden dört yıl için seçeceği birer profesör üyeden oluşmaktadır. Benzer olarak yükseköğretim kurumlarının karar alma organları olan Yönetim Kurulu ve Senatolarda da akademik yetkililer dışındaki tek katılımcı, oy hakkı olmaksızın raportörlük görevi yapan Genel Sekreterlerdir. Yani yükseköğretim kurumlarının karar alma süreçleriyle ilgili resmi organlarında iç paydaş olarak tanımlanabilecek grupların (idari personel, öğrenciler, vb.) tamamının ve dış paydaşların temsiliyeti sistematik bir şekilde sağlanamamaktadır. Yükseköğretim sistemi içerisindeki tüm paydaşların yükseköğretim ile ilgili tüm mekanizmalarda eşit düzeyde temsil edilmeleri ve karar alma süreçlerine etki etmeleri ulusal düzeyde kalitenin geliştirilmesi için oldukça önemlidir. Bu bağlamda, yükseköğretim sistemindeki düzenleyici kuruluşlar da dahil olmak üzere tüm yükseköğretim kurumlarının karar alma organlarında Doçentlerin, Dr. Öğretim Üyelerinin, Öğretim Görevlilerinin, Araştırma Görevlilerinin, İdari Personelin ve öğrencilerin eşit düzeyde ve sistematik olarak katılımını sağlayabilecek mekanizmaların tesis edilmesi önerilmektedir. Böylelikle, Türk yükseköğretiminin kalite yolculuğuna ivme kazandırabilecek bir yapısal reformun hayata geçirilebileceği değerlendirilmektedir. Ayrıca, paydaş katılımı ile ilgili bu mekanizmaların düzenleyici kuruluşlar tarafından hayata geçirilmesi tüm yükseköğretim kurumlarını paydaş katılımını sistematik olarak uygulamaları yönünde teşvik edecektir.

Anahtar Kelimeler: Yükseköğretimde kalite, Paydaş katılımı, YÖK, ÜAK, Paydaşların temsil edilmemesi.

ABSTRACT

Stakeholders' involvement is one of the most critical issues in terms of quality management in higher education. Stakeholders' involvement appears as the 4th criterion in the first part of THEQC Institutional External Evaluation and Accreditation Criteria, titled Leadership, Management and Quality, which was prepared by considering the Quality Assurance Standards and Guidelines in the European Higher Education Area. According to the criterion, higher education institutions should establish and manage the necessary systems to receive and respond to their internal and external stakeholders' feedback to ensure their participation in strategic decisions and processes. According to the THEQC Graded Evaluation Key included in the Institutional Self-Evaluation Report (ISER) Preparation Guide, which THEQC prepares to guide higher education institutions and set standards for evaluation, internal and external stakeholder involvement, student feedback and graduate relations management are the sub-criteria of stakeholder involvement criterion. Furthermore, the higher education institutions are evaluated in terms of these sub-criteria. These attempts to bring quality to higher education and catch up with European standards improve and qualify Turkish higher education institutions. However, stakeholder involvement in the Council of Higher Education (CoHE) and the Turkish Interuniversity Board (UAK), which are the institutions that regulate and supervise higher education in Turkey, is unfortunately limited. According to the Higher Education Law No. 2547, the members of the CoHE are seven elected members by giving priority to the professors who have served successfully in the rectorate and teaching, seven selected from among the distinguished senior state officials or retirees, and seven professors elected by the Interuniversity Board from among the professors who are not members of the Board and appointed by the President, consists of twenty-one people in total. The General Council of CoHE is also composed of the same people. Another regulatory body, UAK, consists of university rectors, and a professor member selected by each university senate for four years. Similarly, in the Board of Directors and Senate, which are the decision-making bodies of higher education institutions, the only participant other than academic officials is the General Secretaries who act as rapporteurs without the right to vote. In other words, the representation of all groups that can be defined as internal stakeholders (administrative staff, students, Etc.) and external stakeholders in the official bodies of higher education institutions regarding the decision-making processes cannot be provided systematically. It is essential for all stakeholders in the higher education system to be represented equally in all mechanisms related to higher education and to influence the decision-making processes for the development of quality at the national level. In this context, it is recommended to establish mechanisms that can ensure the equal and systematic participation of Associate Professors, Doctor Faculty Members, Lecturers, Research Assistants, Administrative Staff, and students in the decision-making bodies of all higher education institutions, including the regulatory bodies. Thus, it is considered that a structural reform that can accelerate the quality journey of Turkish higher education can be implemented. In addition, the implementation of these mechanisms related to stakeholder involvement by regulatory bodies will encourage all higher education institutions to implement stakeholder involvement systematically.

Keywords: Quality in higher education, Stakeholder involvement, CoHE, UAK, Non-Representation of Stakeholders.